Bohemistika a bulharistika mezi Ļeskem a Bulharskem (souļasnost, problémy a perspektivy)

Elena Krejļová, Pavel Krejļí

Abstrakt:

Ļlánek pŚináġí pŚehled moġností studia ļeġtiny, resp. bohemistiky a bulharġtiny, resp. bulharistiky na univerzitách v zemích leġících mezi kmenovými státy tŊchto jazykŢ, tj. mezi Ļeskem a Bulharskem. Do pŚehledu jsou zahrnuty dneġní státy bývalé Jugoslávie, dále Albánie, MaŅarsko, Rakousko a Slovensko. Z pŚehledu mj. vyplývá, ġe o nŊco ġirġí jsou moġnosti studia ļeġtiny, a to pŚedevġím díky urļitému zvýġenému zájmu na nŊkterých menġích nebo nových univerzitách v zemích bývalé Jugoslávie. Tradiļní univerzitní centra jako VídeŔ, BudapeġŠ, BŊlehrad ļi ZáhŚeb nabízejí studium ļeġtiny, resp. bulharġtiny rovnocennŊ

Abstract:

The text maps in comparative way the existence of the Czech studies and the Bulgarian studies as university courses or just lectureships of Czech, respectively of Bulgarian language in universities in the countries lying between Czechia and Bulgaria. In the review there are included present countries of former Yugoslavia, and Albania, Hungary, Austria and Slovakia. From the review there are a few conclusions: there are slightly wider possibilities for studying Czech, mainly due to increased interest in some of the smaller or new universities in the countries of former Yugoslavia. Traditional university centers such as Vienna, Budapest, Belgrade and Zagreb offer studying Czech, respectively Bulgarian equally.

Klíļová slova:

výuka ļeġtiny v zahraniļí; výuka bulharġtiny v zahraniļí

Key words:

Czech studies abroad; Bulgarian studies abroad

Neġ pŚistoupíme k jádru naġeho pŚíspŊvku, kterým je zmapování výuky ļeského, potaġmo bulharského jazyka v prostoru mezi zemŊmi, kde jsou tyto jazyky mateŚské, tj. Ļeskem na stranŊ jedné a Bulharskem na stranŊ druhé, podíváme se nejprve na ty aspekty, které oba jazyky pojí nebo naopak rozdŊlují.

Co mají oba jazyky spoleļné?

V prvé ŚadŊ je to samozŚejmŊ genetická pŚíbuznost ï oba jazyky jsou slovanské, ļeġtina patŚí do západoslovanské skupiny a spolu se slovenġtinou tvoŚí její ļesko-slovenskou podskupinu, bulharġtina je souļástí jihoslovanské skupiny a spolu s makedonġtinou tvoŚí její bulharsko-makedonskou neboli jihovýchodní podskupinu. Z právŊ Śeļeného plyne také to, ġe k obŊma sledovaným jazykŢm má výraznŊ blízko dalġí slovanský spisovný jazyk ï slovenský k ļeġtinŊ, resp. makedonský k bulharġtinŊ. V obou pŚípadech lze hovoŚit o vysokém stupni vzájemné srozumitelnosti. Podíváme-li se do daleké minulosti, fakticky aġ k poļátkŢm slovanského

písemnictví vůbec, tak jak prostor dnešního ruského, tak i bulharského jazyka byly bezprostředně výrazně zasaženy cyrilometodějskou činností: oba soluňští bratři sv. Konstantin Filozof a sv. Metoděj přišli v roce 863 na území tehdejší velkomoravské říše, kde začali působit liturgii ve slovanském jazyce a vzdělávat a připravovat další kněží, kteří by v jejich díle mohli poté pokračovat. Po úmrtí politického klimatuň (jak bychom řekli dnešním jazykem publicistiky) a smrti Metoděje v roce 885 se staroslověnská vzdělanost po ne zrovna slavném konci na Velké Moravě rozšířila jednak na západ do Čech a jednak také na jih až do Bulharska. Žáci a následovníci Metodějovi tak mohli především na dvoře cara Simeona Velikého v Preslavi a poté i na západě bulharské říše v Ochridu naplno rozvinout své schopnosti a zanechat svým potomkům takové kulturní dědictví, z něhož nakonec dále těžilo prakticky veškeré Slovanstvo. Bulharštinu a češtinu dále spojuje i to, že v obou případech se jedná o tradiční jazyky s bohatou, byť ne vždy slavnou a úspěšnou minulostí, jejichž proces standardizace moderní spisovné normy proběhl v 19. století. S tím do značné míry souvisí i to, že pro pojmenování jak bulharského, tak i českého jazyka se používá historicky kontinuálně existující lingvonymum (na rozdíl například od komplikované historie standardizace v srbsko-chorvatském jazykovém prostoru). Z hlediska pozice v Evropě a ve světě patří bulharština i čeština mezi tzv. malé jazyky s počtem mluvčích deset (čeština), resp. osm (bulharština) milionů, navzdory tomu jsou dnes oba jedněmi z oficiálních jazyků Evropské unie (čeština od roku 2004, bulharština od roku 2007). V této souvislosti jistě není bez zajímavosti, že stejně jako se cyrilice koncem 9. století zrodila právě v bulharském prostředí, tak i její „vstupň do Evropské unie, kde se v první dekádě 21. století stala třetím používaným písmem (po latince a řeckém písmu), je spojený právě s její bulharskou variantou.

Co oba jazyky odlišuje?

Kromě výše uvedených jednotících prvků můžeme rovněž pozorovat řadu rozdílů i tak například v aspektu strukturním je čeština jazyk syntetického typu, kdežto bulharština se svým charakterem řadí k jazykům analytického typu. Čeština v plánu gramatickém a lexikálním vykazuje historickou spřízněnost s latinou a němčinou, zatímco bulharština nezapře ovlivnění řečtinou, turečtinou a mnohem výrazněji než čeština také ruštinou. Čeština prakticky od samých počátků používá ke svému písemnému vyjádření latinku, bulharština naopak cyrilici. Zatímco čeština mimo území českého státu žádnou další (variantní) spisovnou normu nemá, bulharština má mimo vlastní Bulharsko ještě spisovnou normu banátskou (a pro

úplnost dodejme, že určitá část bulharských jazykovědců vnímá v tomto smyslu jako spisovnou variantu bulharského jazyka i normu makedonskou).

V našem příspěvku se budeme dále zabývat stavem univerzitní výuky češtiny a bulharštiny v zemích ležících mezi Českem a Bulharskem, konkrétně se podíváme na Slovensko, do Maďarska, Rakouska, Slovinska, Chorvatska, Bosny a Hercegoviny, Černé Hory, Srbska, Kosova, Albánie a Makedonie. Údaje jsme se snažili shromáždit tak, aby byly co nejvíce aktuální, tedy platné v době probíhajícího podzimního semestru akademického roku 2013/2014. V každé zemi si budeme všímat toho, zda se na tamních univerzitách humanitního typu vyskytuje studijní obor nebo lektorát češtiny či bulharštiny, jaké pracoviště zajišťuje jeho fungování a kdo je v současnosti lektorem. Tento přehled nám zároveň umožní alespoň základní srovnání toho, kde a v jakém rozsahu se v uvedených zemích nabízí univerzitní výuka srovnávaných jazyků.

Slovenská republika

Univerzita Komenského (Bratislava), Filozofická fakulta

Bulharština se vyučuje v rámci Katedry slovanských filologií jako obor *bulharský jazyk a kultúra*, lektorkou je *Liljana CONEVA*. Čeština v Bratislavě tradici nemá, pokus zavést její studium jako obor byl učiněn pouze v akad. roce 1996/97, avšak otevřen byl jen jeden ročník. Poté se již studium češtiny jako samostatného oboru nenabízelo.

Prešovská univerzita (Prešov), Filozofická fakulta

Bulharština se nabízí v rámci Institútu rusistiky, ukrajinistiky a slavistiky či katedry stredoeurópskych štúdií jako jeden z jazyků B oboru *stredoeurópske štúdiá*. Lektorem je *Stražimir CANOV*. Čeština se v Prešově nenabízí.

Univerzita Konštantína Filozofa (Nitra), Fakulta stredoeurópskych štúdií

Na rozdíl od východoslovenského Prešova a hlavního města Bratislavy se v Nitře na západě Slovenska nenabízí studium bulharštiny. Tamní Ústav stredoeurópskych jazykov a kultúr ovšem umožňuje studium oboru ***Český jazyk a kultúra***. Byť se nejedná o čistě filologický obor, je to dnes fakticky jediná univerzita na Slovensku, kde mohou slovenští studenti v nějaké formě studovat češtinu. Pro úplnost dodejme, že v rámci ***UKF*** existuje rovněž ***filozofická fakulta***, ta však studium češtiny ani bulharštiny nenabízí.

Univerzita Mateja Bela (Banská Bystrica), Fakulta humanitných vied

V tomto srdci středního Slovenska se studium češtiny ani bulharštiny neumožňuje, přestože tam slavistické pracoviště je.

MaĎarská republika[1]

Eötvös Loránd Tudományegyetem (Budapest), Bölcsészettudományi Kar

[Univerzita Loránda Eötvöse, Fakulta humanitních studií]

Nejvýznamnější budapešťská univerzita nabízí svým studentům možnost studovat oborově oba sledované jazyky (*cseh szak; bolgár szak*). Odpovědným pracovištěm je Ústav slavistiky a baltistiky – katedra slovanské filologie (Szláv és Balti Filológiai Intézet – Szláv Filológiai Tanszék). Lektoráty v současnosti zastávají *Irena BRYCHNÁĽOVÁ*, resp. *Natalija NJAGOLOVA*.

Pázmány Péter Katolikus Egyetem (Budapest), Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar (Piliscsaba)

[Katolická univerzita Pétera Pázmánye, Fakulta humanitních a sociálních studií]

V Piliscsabě se studium bulharštiny nenabízí. Čeština se ještě v roce 2013 studovala v rámci Ústavu středoevropských studií – katedry západoslovanských studií (Közép-Európa Intézet, Nyugati Szláv Nyelvek Tanszék), lektorkou byla *Markéta SCHÜRZ-POCHYLOVÁ*, avšak lektorát je v procesu likvidace a studenti budou muset dostudovat na Univerzitě Loránda Eötvöse.

Szegedi Tudományegyetem (Szeged), Bölcsészettudományi Kar

[Segedínská univerzita, Fakulta humanitních studií]

V jihomaĎarském Segedíně je zatím možno studovat jak češtinu, tak bulharštinu, a to jako konkrétní jazykový modul v rámci oboru slovanská filologie (*szláv filológia – cseh szak* /ovšem pouze bakalářské studium/; *szláv filológia – bolgár szak*). O jejich studijní program pečuje Ústav slavistiky – katedra slovanské filologie (Szláv Intézet, Szláv Filológiai Tanszék). Čeština byla v Segedíně v letech 1995 až 2007 vyučována pouze formou lektorátu, poté jako bakalářské studium, ovšem stejně jako v Piliscsabě i tu se chystá zrušení její výuky. Lektorem češtiny je *Tomáš VAŠUT*, bulharskou lektorkou je v současnosti *Marija ČEREVA*.

Debreceni Egyetem (Debrecen), Bölcsészettudományi Kar

[Debrecínská univerzita, Fakulta humanitních studií]

Ve východomaĎarském Debrecíně fungoval na Ústavu slavistiky (Szlavisztikai Intézet) lektorát bulharského jazyka až do roku 2012, poté byl zrušen. Poslední lektorkou byla *Veneta JANKOVA*. Studium češtiny se v Debrecíně nenabízí.

Miskolci Egyetem (Miskolc), Bölcsészettudományi Kar

[1] Za informace o aktuálním stavu českých, potažmo bulharských lektorátů v MaĎarsku děkujeme jednak Ireně Brychnálové, lektorce češtiny na ELTE v Budapešti, a také Mónice Farkas-Baráthi ze segedínské slavistiky.

[Miškovecká univerzita, Fakulta humanitních studií]

V severovýchodomaďarském Miškovci se ani bulharština, ani čeština studovat nedá.

Pécsi Tudományegyetem (Pécs), Bölcsészettudományi Kar

[Pětikostelská univerzita, Fakulta humanitních studií]

V jihomaďarském Pětikostelí se ani bulharština, ani čeština studovat nedá.

Rakouská republika

Universität Wien (Wien), Philologisch-Kulturwissenschaftliche Fakultät

[Vídeňská univerzita, Fakulta filologicko-kulturologická]

Tradiční centrum slavistiky v německojazyčném prostředí – Vídeň – nabízí v současnosti jak studium češtiny (*Slawistik – tschechisch*), tak i bulharštiny (*Slawistik – bulgarisch*). Oba jazyky zabezpečuje tamní Ústav slavistiky (Institut für Slawistik). Lektorem češtiny je *Ctirad SEDLÁK*, lektorkou bulharštiny pak *Ljubka LIPČEVA-PRANDŽIEVA*.

Paris-Lodron-Universität (Salzburg), Kultur- und Gesellschaftswissenschaftliche Fakultät

[Univerzita Parise Lodrona, Fakulta kulturologie a sociálních věd]

Salcburská univerzita je druhou a poslední rakouskou akademickou jednotkou, kde je možno studovat češtinu, byť jen jako druhý slovanský jazyk (*Slawistik – tschechisch*). Lektorkou je *Dagmar ČÍDKOVÁ*. Bulharština se v Salcburku nenabízí.

Karl-Franzens-Universität (Graz), Geisteswissenschaftliche Fakultät

[Univerzita Karla Franzena, Fakulta humanitních věd]

Studium češtiny ani bulharštiny se ve Štýrském Hradci nenabízí.

Alpen-Adria-Universität (Klagenfurt), Fakultät für Kulturwissenschaften

[Alpsko-jadranská univerzita, Fakulta kulturologie]

Studium češtiny ani bulharštiny se v korutanském Celovci nenabízí.

Universität Innsbruck (Innsbruck), Philologisch-Kulturwissenschaftliche Fakultät

[Innsbrucká univerzita, Fakulta filologicko-kulturologická]

Studium češtiny ani bulharštiny se v tyrolském Innsbrucku nenabízí.

Slovinská republika

Univerza v Ljubljani (Ljubljana), Filozofska fakulteta

Nejsevernější zemí jihoslovanského prostoru – Slovinsko – zabezpečuje slavistické obory v rámci Filozofické fakulty Lublaňské univerzity. Tamní Ústav slavistiky (oddelek za slavistiko) nabízí jak studium češtiny (*bohemistika*), tak i bulharštiny, která je ovšem nabízena

jen jako lektorát v rámci širší pojatého oboru jihoslovanská studia (*jugoslovanski študiji*). Lektorát češtiny vykonává *Jana ČERNYTOVÁ*, lektorát bulharštiny *Lilija ILIEVA*.

Univerza v Mariboru (Maribor), Filozofska fakulteta

Studium češtiny ani bulharštiny se ve východoslovinském Mariboru nenabízí.

Univerza na Primorskem, Fakulteta za humanistične študije (Koper)

Studium češtiny ani bulharštiny se v západoslovinském Koperu v rámci PSŠmoŠské univerzity nenabízí.

Chorvatská republika

Sveučilište u Zagrebu (Zagreb), Filozofski fakultet

Tradiční chorvatská univerzita ve záhřebská ve nabízí širokou škálu slavistických studií rozdělených institucionálně do tří ústavů. O bohemistická studia (*češki jezik i književnost*) tak pečuje Odsjek za zapadnoslavenske jezike i književnosti ve katedra za bohemistiku, o ta bulharistická (*južnoslavenski jezici i književnosti – bugaristika*) zase Odsjek za južnoslavenske jezike i književnosti. Český lektorát zastává *Matěj MARTINČÁK*, ovšem stálými lektory češtiny jsou v Záhřebu rovněž *Alen NOVOSAD* a *Slavomíra RIBAROVA*. Bulharštinu vyučuje *Penka BARAKOVA*, do roku 2013 byla oficiální lektorkou *Elena ČAUŠEVA*.

Sveučilište u Zadru (Zadar), Odjel za kroatistiku i slavistiku

Druhým chorvatským akademickým pracovištěm, kde je v omezené míře možné zapsat si kurz českého jazyka, je univerzita v severodalmátském Zadaru. Tamní Odsjek za hrvatski jezik i književnost ovšem nabízí češtinu (zatím) pouze jako výběrový lektorát v rámci studia *kroatistiky*. Lektorkou je tam *Kristýna RYGOLOVÁ*. Bulharština v nabídce zadarské univerzity není.

Sveučilište u Splitu (Split), Filozofski fakultet

Studium češtiny ani bulharštiny se ve středodalmátském Splitu nenabízí.

Sveučilište u Rijeci (Rijeka), Filozofski fakultet

Studium češtiny ani bulharštiny se v západochorvatské Rijece nenabízí.

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera (Osijek), Filozofski fakultet

Studium češtiny ani bulharštiny se ve slavonském Osijeku nenabízí.

Bosna a Hercegovina

Univerzitet u Sarajevu (Sarajevo), Filozofski fakultet

V Bosně a Hercegovině je možné studovat řečtinu pouze v rámci lektorátu pro studenty oboru *slavistika*. Na sarajevské univerzitě ji zajišťuje Odsjek za slavenske jezike i književnosti, lektorem je *Krystof BACHMANN*. Bulharština se v Sarajevu nenabízí.

Univerzitet u Istočnom Sarajevu (Istočno Sarajevo), Filozofski fakultet

Univerzita v srbské (východní) části Sarajeva studium ani lektorát řečtiny ani bulharštiny nenabízí.

Univerzitet u Banja Luci (Banja Luka), Filološki fakultet

Druhé největší bosenské město Banja Luka v rámci své univerzity nabízí studentům různých oborů studium řečtiny, ovšem jen jako lektorátu. Lektorem je tam *Pavel CIHLÁŘ*. Bulharština se v Banja Luce v žádné formě nenabízí.

Univerzitet u Zenici (Zenica), Filozofski fakultet

Studium řečtiny ani bulharštiny se ve středobosenské Zenici nenabízí.

Univerzitet u Tuzli (Tuzla), Filozofski fakultet

Studium řečtiny ani bulharštiny se v severovýchodobosenské Tuzle nenabízí.

Sveučilište u Mostaru (Mostar), Filozofski fakultet

Studium řečtiny ani bulharštiny se v hercegovském Mostaru nenabízí.

Srbská republika

Univerzitet u Beogradu (Beograd), Filološki fakultet

Největší srbská univerzita v Bělehradská v umožňuje v rámci své nabídky tradičně studium jak řečtiny (*helenski jezik i književnost*), tak i bulharštiny (*bugarski jezik i književnost*). Zatímco vědak bohemistiku zajišťuje tamní Katedra za slavistiku, bulharistická studia jsou v péči oddělení s názvem Katedra za srpski jezik sa južnoslovenskim jezicima. Lektorát řečtiny představuje *Zdeněk ANDRLE*, bulharštinu vyučuje *Cenka IVANOVA*.

Univerzitet u Novom Sadu (Novi Sad), Filozofski fakultet

Politické a kulturní centrum Vojvodiny je z hlediska univerzitních studií slavistiky známo spíše svým důrazem na slovakistická než bohemistická studia, což je podporováno etnickou strukturou zmíněné autonomní oblasti v slovenská menšina je tam výrazně početnější než česká. Proto nepřekvapí, že výuka řečtiny sice v nabídce novosadské slavistiky (Odsek za slavistiku) je, avšak pouze jako jednosemestrální seznamovací kurz pro studenty oboru *slovakistika*. Bulharštinu novosadská univerzita v nabídce nemá.

Univerzitet u Nišu (Niš), Filozofski fakultet

Studium řečtiny ani bulharštiny se v jihosrbském Nišu nenabízí.

Univerzitet u Kragujevcu (Kragujevac), Filološko-umetnički fakultet

Studium ļeątiny ani bulharątiny se ve stŚedosrbském Kragujevci nenabízí.

Ļernohorská republika

Univerzitet Crne Gore, Filozofski fakultet (Nikąiď)

Studium ļeątiny ani bulharątiny se v Ļerné HoŚe nenabízí.

Makedonská republika

Univerzitet ĂSv. Kiril i Metodijñ (Skopje), Filoląki fakultet ĂBlaźe Koneskiñ

Na skopské univerzitŋ pŚedstavuje bohemistika (*ļeąki jazik i kniševnost*) jeden ze tŚí oborŢ, který nabízí tamní slavistika (Katedra za slavistika ï oddel za bohemistika). Od letoąního akademického roku je ļeątinu moąno studovat poprvé jako hlavní (ļtyŚletý) obor. Lektorát vykonává *Milena PřIKRYLOVÁ*. Bulharątina v nabídce oddŋlení jménem Katedra za makedonski jazik i juąnoslovenski jazici, kam by kmenovŋpatŚila, není.

Drźaven univerzitet vo Tetovo (Tetovo), Filoląki fakultet

[Universiteti Shtetëror i Tetovës, Fakulteti Filologjik]

Studium ļeątiny ani bulharątiny se v severozápadomakedonském Tetovu nenabízí.

Kosovská republika

Universiteti i Prishtinës ĂHasan Prishtinañ (Prishtinë), Fakulteti i Filologjisë

[Priątinská univerzita Hasana Prishtiny, Filologická fakulta]

Studium ļeątiny ani bulharątiny se v kosovské metropoli Priątinŋzatím nenabízí.

Albánská republika

Universiteti i Tiranës (Tiranë), Fakulteti i Gjuhëve të Huaja

[Tiranská univerzita, Fakulta jazykovŋdy a humanitních studií]

Ļeątinu na univerzitŋ v albánském hlavním mŋstŋ Tiranŋ studovat nelze. Lektorát bulharątiny ovąem nabízí tamní Ústav slovanské a balkánské jazykovŋdy (Departamenti i Gjuhëve Sllave dhe Ballkanike).

ZávŋrŁ

Z pŚehledu vyplývá nŋkolik pozoruhodných skuteļností: **1.** v zemích s nejbliąším cizím jazykem se ļeątina, resp. bulharątina nenabízí jako pŚedmŋt univerzitního studia buĎ vŢbec (bulharątina v Makedonii), nebo jen velmi omezenŋ (ļeątina na Slovensku); **2.** nepŚíznivé klima pro slavistická studia v MaĎarsku postihlo jak ļeské, tak i bulharské lektoráty ï

bulharský byl zrušen v Debrecínu, český v Piliscsabu a jeho zrušení se chystá též v Segedínu; **3.** v zemích bývalé Jugoslávie si vysoký standard bohemistických, resp. bulharistických studií tradičně udržují univerzity v Záhřebu a v Bělehradu, progresivní posun lze konstatovat u bohemistiky v Lublani a ve Skopji. Nově se výuka češtiny šíří i do těch univerzitních center, kde dříve nebyla (Sarajevo, Banja Luka, Zadar – nutno ovšem podotknout, že pouze jako lektorát; pokus o akreditaci bohemistiky rovnou jako oboru ve Rijece byl neúspěšný). Bulharistika v zemích bývalé Jugoslávie spíše stagnuje – kde byla dříve, zůstává, avšak nešíří se do menších nebo nových univerzit (a to ani jako lektorát bulharštiny), což je s ohledem na blízkost Bulharska k těmto zemím poněkud zarážející; **4.** půjdeme-li podle jednotlivých států, tak výrazněji lepší situace bohemistiky ve srovnání s bulharistikou je ve Slovinsku, Bosně a Hercegovině a v Makedonii, kde druhý jmenovaný obor v univerzitní nabídce vůbec není, mírnou převahu má bohemistika též v Rakousku a Chorvatsku; naopak bulharistika má výrazněji lepší postavení na Slovensku a mírně i v Albánii (kde ovšem bohemistika není vůbec, a bulharština tam rovněž nemá nijak silnou pozici) a Maďarsku (tam jen proto, že z hromadného rušení slavistických oborů zatím vychází méně pošramocená než bohemistika). V Srbsku je stav v podstatě vyrovnaný. Jediné země, které ani jeden z obou oborů zatím nenabízejí vůbec, jsou Černá Hora a Kosovo – shodou okolností nejmladší evropské státy (prvně jmenovaný vyhlásil nezávislost v roce 2006, Kosovo v roce 2008); **5.** zajímavě vyzní rovněž srovnání počtu mužů a žen, které vykonávají funkci lektora – pokud do našich počtů zahrneme i lektory nevyslané mateřskou zemí (jako v případě záhřebské bohemistiky) nebo lektory, kteří svou misi ukončili teprve loni nebo předloni (jako v případě šesti lektorů působících v Maďarsku), pak poměr lektorů:lektorek, jejichž jména jsou v našem přehledu zmíněna, vychází 7:7 u českých zástupců, zatímco u bulharských je to 1:9.

Použitá literatura

DOBRÍKOVÁ, Mária: Jazykovedná slavistika na Katedre slovanských filológií Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. In Peter Žeňuch (ed.): *Slovenská slavistika včera a dnes*. Bratislava, 2012, s. 94–105.

Př IKRYLOVÁ, Milena: *Výroční zpráva o lektorské činnosti za akademický rok 2012/2013*, 7. 8. 2013. [25-03-2014] Dostupné z: <http://www.dzs.cz/file/560/PŘikrylová, Skopje_výroční zpráva 2012-13 WEB.pdf>.